

Lars Werkö, ordförande i Läkarförbundet 1962-1966

Målet var ett mer öppet förbund

Den ökade öppenheten är den förändring som professor Lars Werkö är mest nöjd med när han ser tillbaka på sin tid som ordförande i Läkarförbundet 1962-1966.

II Den som 1962 hade präglat förbundet under tjugo år var Dag Knutson som två decennier tidigare vunnit en tung facklig strid för att behålla läkarnas prestationsrelaterade avlöningssystem. En enorm insats, anser Werkö. Men han beskriver Dag Knutson som stenhård och urkonservativ.

Själv hade Lars Werkö andra ambitioner med sitt ordförandeskap. Synen på läkaren som gud, som kung, som den som kunde och visste allt, hade börjat luckras upp och förbundet behövde reformeras. Läkarkåren hade vuxit, medlemmarna behövde mer service, förbundet borde öppna sig utåt, utöva påtryckning i samhället, men även ta hjälp av andra professioner.

Inbjöd till dialog

Lars Werkö försökte överbrygga klyftan gentemot politiker och beslutsfattare.

– Jag bjöd in höjdare från Stockholms stad, från landstinget och regeringens och fick igång en dialog.

Motsättningarna inom förbundet fanns bland annat mellan de mer konservativa överläkarna och det radikalare Sylf.

Lars Werkö lät sig intervjuas i medierna för förbundets räkning, också det något nytt. »Om ni inte tycker detsamma får ni avsätta mig«, sa han när detta ifrågasattes.

Förbundets kansli som bara bestod av en handfull medarbetare organiserades om och utökades, bland annat med en utredningschef, Bertil Gardell, psykolog, inte läkare.

Som redaktör för Läkartidningen anställdes en journalist, Gunnar Olin, med bakgrund i kvällspressen.

– Han var inte läkare, det var något oerhört. Men det accepterades relativt snabbt. De flesta insåg att man måste skaffa sig professionella personer.

Tidningen fick ny layout och nytt innehåll och Gunnar Olin Stora journalistpriset.

Under Lars Werkös fyra år gick specialistbestämmelserna förbundet ur händerna, till Socialstyrelsen.

Foto: SBU

Den ökade öppenheten är den förändring som professor Lars Werkö är mest nöjd med när han ser tillbaka på sin tid som ordförande i Läkarförbundet 1962-1966.

– Vi hade inte en chans.

Och provinsialläkarna överfördes från staten till landstingen.

Om öppenheten var Werkös framgång så ser han sjukvårdsreformen 1970 som det stora nederlaget. Han var inte längre förbundets ordförande men däremot ordförande i Universitetssjukhusens överläkareförening. Reformen innebär i princip att alla läkare skulle ha samma lön och inte längre betalas i relation till antal patienter och skrivna intyg. Den tidigare ordningen hade lett till stora inkomstskillnader. Dessa hade uppdragats två år tidigare, i samband med en skatterevision som hade lett till att en del läkare hade åtalats för skattebrott och andra tagit livet av sig. Marken var beredd. Kåren var i chock, tror Werkö.

– Hela läkarkåren gick med på det här. På ett dygn flyttades inkomster på 10 000 kronor i månaden från underläkare på kirurgkliniken till underläkare på barnkliniken och från landsorten till universitetssjukhusen. Det

skrevs inte mycket om detta, men det var en enorm förändring, vars effekter syns nu med begränsad arbetstid och läkartid som inte räcker till.

– Idag har vi sex gånger så många läkare som 1950 och ändå räcker de inte och det beror delvis på en organisation med 40 timmars arbetsvecka med mycket administration. Det blir ingen tid för patienterna. Så har det blivit successivt i och med att sjukvården »utvecklats«, som det heter.

Och inte blev det bättre när antalet sjukhussängar halverades under 1990-talet och man drog in på alla personalgrupper utom läkare och sjuksköterskor, som fick överta de andras jobb.

– Fullkomligt bisarrt. Det tjänade man ju ingenting på.

Avsagt sig inflytande

Nej, förbundet har avsagt sig för mycket inflytande över sjukvårdsorganisationen, låtit ekonomiska frågor få styra mer än medicinska, anser han. Istället borde förbundet se över hela sjukvårdsfältet, inte bara sin egen del, göra en skiss. Och det behöver göras av dem som inte själva har revir att försvara, till exempel sådana som just gått i pension. Hur ska sjukvården se ut 2050? Vad behövs?

– Nu har man lagt till och lagt till och aldrig utrett om det behövs eller ej.

Och så anser Lars Werkö att läkarna själva måste få bestämma över sina arbetsförhållanden och troligen behövs åter någon form av ersättning relaterad till prestation, inte till tid.

Elisabet Ohlin

elisabet.ohlin@lakartidningen.se

Vilken är den viktigaste fackliga frågan hittills?

Vilken är den viktigaste inför framtiden?

Marie-Louise Östensson, Svensk förening för rehabilitering och fysikalisk medicin

– Att föra ut läkarnas profession och delta i samhällsdebatten, det är och har varit viktigt att förbundets syns i den politiska debatten.

– Att se till att vi får pengar till sjuk-

vården så att svensk sjukvård återfår den internationella kvalitet som vi haft.

Bo von Schoultz, Svensk förening för obstetrik och gynekologi.

– Jag tycker att det fackliga arbetet har varit framgångsrikt. Inför framtiden är specialitetsföre-